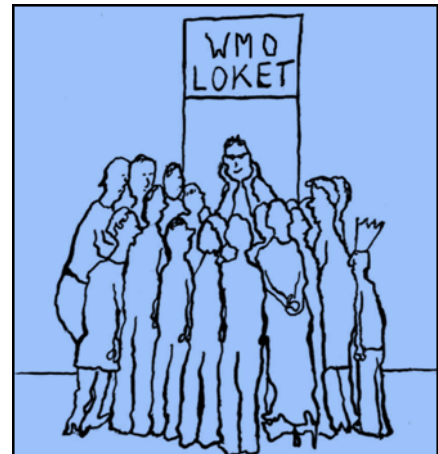

Wmo: snelle invoering leidt tot een lastige uitvoering

Door Saskia de Munnik

De invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) is niet geheel vlekkeloos verlopen. Toch beoordelen gemeenten de doelstellingen van de Wmo als positief en zien zij voldoende kansen voor het verhogen van de zelfredzaamheid van burgers. Dit blijkt uit een rondvraag die Quintis afgelopen najaar heeft gehouden onder diverse gemeenten in Nederland. Bij deze rondvraag zijn kleine, middelgrote en grote gemeenten in alle provincies ondervraagd. Het doel van de rondvraag was om meer inzicht te krijgen in de werking van de Wmo binnen gemeenten en de consequenties die deze wet voor gemeenten met zich meebrengt. Waar de eerste tussenrapportage Wmo evaluatie van het SCP ingaat op de wijze waarop verschillende gemeenten de Wmo hebben ingevoerd, is bij deze rondvraag juist gefocust op hoe gemeenten de invoering van en het werken met de Wmo ervaren hebben.

Lastige doelen maar wel dichterbij de burger

Gemeenten beoordelen de doelstellingen van de Wmo als positief. De uitwerking van deze doelstellingen en het uitvoeren van de wet brengen echter wel problemen met zich mee. Vooral de samenwerking met burgers, andere gemeenten en de zogeheten ketenpartners (zoals zorgaanbieders) wordt als lastig aangemerkt. De negen opgelegde prestatievelden worden door de gemeenten als vaag bestempeld en zijn daardoor moeilijk praktisch uitvoerbaar. Alleen de voorzieningen, zoals huishoudelijke hulp, worden goed uitvoerbaar geacht.

De Wmo zelf is volgens de gemeenten een goed initiatief en biedt genoeg kansen. Zij vinden dat zij dichterbij de inwoners staan waardoor zij niet alleen meer vóór de inwoners werken maar vooral juist mét de inwoners. De betrokkenheid van de inwoners blijkt, volgens de gemeenten, uit de hoge opkomsten bij bijeenkomsten waar burgers een nuttige bijdrage leveren door constructief mee te denken. Er is sprake van een horizontale, multidisciplinaire aanpak waarbinnen nieuwe initiatieven ontstaan.

Financiering blijft lastig

Een heikel punt vormt de financiering van de Wmo. Gemeenten zien de Wmo in de eerste plaats als een bezuinigingsmaatregel vanuit de AWBZ. Zij hebben het gevoel dat zij met hetzelfde budget bredere doelen dienen te behalen. Gemeenten worden wel gecompenseerd voor de zorg die geleverd wordt maar niet voor bijvoorbeeld overheadkosten. Daarnaast werkt het verdeelsysteem niet goed¹. Het vergt veel tijd en inzet om de Wmo tot een succes te maken. Om de inwoners goed te kunnen begeleiden, is het van belang een netwerk op te zetten en tot samenwerking met verschillende partijen te komen. Maar tegen de tijd dat gemeenten alles hebben opgezet, is het budget gekort.

Versnelde invoering grootste probleem

De wet zal, wat betreft de thuiszorgconstructie, gewijzigd worden. De burger heeft straks drie keuzes voor de hulp bij het huishouden, namelijk een voorziening in natura, een financiële vergoeding voor het inhuren van een huishoudelijke hulp, die valt onder artikel 5 van de Wet op

¹ Het huidige verdeelmodel houdt te weinig rekening met een aantal voor de Wmo cruciale aspecten, zoals het aantal chronisch zieken, ouderen met lage inkomens en mensen met een lage opleiding. Inmiddels is door het ministerie van VWS op basis van onderzoek van de zogenaamde 'nadeelgemeenten' besloten het verdeelmodel te verbeteren.

de loonbelasting (alfahulp) en een persoonsgebonden budget. Zorg in natura kan dan niet langer door een alfahulp worden geleverd.

De meeste problemen in de Wmo komen, volgens de gemeenten, door de versnelde invoering. Vooral de problemen in de thuiszorg zijn hier het gevolg van. Zo kregen gemeenten ineens te maken met aanbestedingsprocedures voor zorginstellingen waarmee zij tot dan toe geen ervaring hadden. De overheid wil deze problemen nu aanpakken door bovenstaande wetwijziging maar volgens de gemeenten zijn deze 'onnodige herstelwerkzaamheden' te laat. Beter was het geweest om de tweede aanbestedingsronde af te wachten en gemeenten een nieuwe kans te geven. De aanbestedingsprocedure is namelijk als leerzaam ervaren, waardoor zowel de gemeenten als de thuiszorgorganisaties bij de tweede ronde tot een beter resultaat zouden kunnen komen en een hoop van de huidige problemen zouden verdwijnen.

Aan de andere kant zien sommige gemeenten de wetwijziging als een signaal dat moest worden afgegeven richting thuiszorgorganisaties en alfahulpen om hun duidelijk te maken dat hun lot wel wordt aangetrokken.

Een andere wetwijziging waar sprake van is, is het schrappen van de activerende en ondersteunende begeleiding uit de AWBZ. Er wordt hierbij vanuit gegaan dat de gemeenten in het kader van de Wmo deze begeleiding op zullen gaan vangen. Dat wordt door sommige gemeenten als passend binnen het kader van de Wmo beschouwd hoewel anderen hier kanttekeningen bij plaatsen en zich afvragen waar de grens getrokken gaat worden. Ter voorbereiding wordt veel overleg gevoerd met GGZ-instellingen, het zorgkantoor en andere gemeenten. Het doel op dit moment is vooral om de aantallen mensen, waar deze wijziging betrekking op heeft, boven tafel te krijgen.

Regisseur of toch uitvoerder?

Een aantal gemeenten wil nu kijken of zij de problemen bij de thuiszorg op een heel andere wijze kunnen oplossen. Er wordt onderzocht of gemeenten, binnen de kaders van de Wmo, een eigen thuiszorgorganisatie mogen oprichten. Dit biedt kansen voor integraal beleid door bijvoorbeeld re-integratietrajecten te koppelen aan werken in de thuiszorg. De vraag is echter of gemeenten op deze manier niet toch te veel de uitvoerende rol naar zich toetrekken terwijl de Wmo juist bedoeld is om gemeenten te laten sturen in plaats van roeien.

Nieuwegein, december 2008

Door S. (Saskia) de Munnik MSc, consultant Quintis